

Opera als zoete wraak voor 'fammen' van vroeger

GITTE BRUGMAN

LEEWARDEN De opera *De faam de baas* van OperY voelt als zoete wraak. Dat heeft sopraan Elizabeth Kooy gemerkt in gesprekken met 'fammen' van vroeger.

Dit najaar speelt Stichting OperY de korte komische opera *De faam de baas* van Pergolesi op verschillende bijzondere locaties in Friesland. Om zich goed in haar rol van dienstmeid te kunnen inleven, zocht sopraan en artistiek leider Elizabeth Kooy – ook via deze krant – naar *fammen* van vroeger. De informatie die ze kreeg, gaf haar een goed beeld van de situatie waarin de jonge vrouwen moesten werken.

Een van de vrouwen die reageerde, schreef in een brief uitgebreid over alle zware taken, die ze als jonge meid kreeg. „Op zondag moest ze melkbussen poetsen, en de was ging nog op de hand. Witte was moest bleken in de zon. Dat soort zaken.” Schoonmaken was destijds een hele klus. „Door houtkachels was er in huis veel meer sprake van roetaanslag.”

In gesprekken met twee andere vrouwen – die anoniem willen blijven – passeerden allerlei situaties de revue. „De een was bij een baas geweest die haar aanmoedigde verder te leren. 'Jij bent een slimme meid, ga een typdiploma halen', werd haar aangeraden.” Een andere baas was minder vriendelijk. „Zilver poetsen moest altijd in de schuur, ook in de winter. En als er visite kwam, moest zij ergens anders heen.”

Veel vrije tijd was er niet. De jonge meisjes, die vanaf hun veertiende, vijftiende al bij hun opdrachtgevers inwoonden, mochten vaak maar een dag in de week naar huis. „Soms moesten ze voor het eten weer bij hun baas zijn.” Uit sommige acties van de vrouw des huizes sprak wantrouwen. „Een vroeg aan haar kinderen of de meid soms in de *Margriet* had zitten lezen, die op tafel lag. De

'Meiden waren jong en kwetsbaar'

Elizabeth Kooy zingt de rol van *faam*, Ben Brunt die van baas in de opera *De faam de baas* van OperY.

andere stond de meid toe één glaasje limonade te drinken, maar zette ter controle een streepje op de fles.”

Kooy had zichzelf een voorstelling gemaakt van het werk, maar door de interviews kwam ze toch nieuwe dingen te weten. „Een vrouw vertelde dat de jongens die tegelijk met haar in dienst waren, hun handen niet thuis konden houden. Daar schrok ik wel van. Die meiden waren jong en best kwetsbaar.”

In *De faam de baas* is de meid grappig, en de rollen draaien uiteindelijk om. „Dit strookt niet met de werkelijkheid. Als faam bleef je altijd beleefd en hield je je mond.” De vrou-

wen vinden het verhaal wel een mooi soort 'wraak', aldus Kooy. „Hun verhalen geven mijn personage kleur. Ik ben blij dat ik hen dit verhaal kan 'geven'.”

De faam de baas is een vertaalde versie van de oorspronkelijk Italiaanse opera *La serva padrona* uit 1733. Stichting OperY heeft deze korte komische opera vanuit het Italiaans naar het Nederlands en Fries vertaald om opera dichters bij het publiek te brengen. Een weerslag van de gesprekken krijgt een plek in het programmaboekje.

www.operly.nl